

הולנוע

סרטים

הצחקות עם אהבה ומוות

האורות כבים באולם. המסך מתמלא שמיים כחולים, עם עננים לבנים, החולפים ביעף. ברקע נשמע קול האומר: "לי עולם לא אבין כיצד נקלעתי למצב כזה. עומדים להוציא אותי לתורג על לא עוול בכפי! לא ייאמן. מצד שני, האם אין זו גורלה של כל האנושות, המוצאת להורג על לא עוול בכפה?" כך נפתח סרט חדש בשם אהבה ומלחמה (במקור קראו לזה אהבה ומוות, אבל זה מות מופשט בארץ את הקליאנטיים), שזכה בפרסים בפסטיבל ברלין, לשבחים בכל העולם ולהכנסות שמנות בכל מקום בו הוצג. בעל הקול, האחראי לסיפור הסרט, לבימויו, ואף לגילום התפקיד הראשי הוא וודי אלן, ולמרות השם והפתיחה, סרט זה הוא בהחלט קומדיה.

מי אינו מכיר את אלן, המוקיין המדופלם של הקולנוע האמריקאי, שעלה מדרגת כותב בדיחות לאחרים לעמדה של כוכב קולנוע גרוטסקי (גימיו בונד בקאזינו רויאל היה הסוכן החשאי המונחך ביותר בקולנוע), ומעמדה של כוכב לזו של יוצר סרטים עטורת-חילה?

שתי החידות. אלן הוא הליצן של אנשי-הרוח, זה שיכול אמנם להחליק על קליפה של בנגה, אבל יכול באותה הקלות להסוך מישפט של ציה גווארה על ראשו, כדי להצביע על הגיחוך שבו, ובחיתותו ליצן האינטלקטואלים, הוא עוסק בקיר מדיות המטורפות שלו במתכונות (בננות), או בסאטירה קולנועית (שחק אותה סם), או במדע בדיוני (ישנוני), ואינו חושש אפילו לסיים סרט אחרון זה בהכרזה שאפילו ב" עתיד הרחוק יישארו האהבה והמוות שתי החידות שאין המין האנושי מוצא להן פיתרון.

מכאן ששם סרטו החדש מתבקש מאליו. אהבה ומוות מהווים המשך טבעי למהלך המחשבות של וודי אלן, והפעם הוא מצא שהמקום הטוב ביותר לשתול אותם היא הקרקע הפוריה של הספרות הרומנטית הרוסית. כל זה, כמובן, באותה רוח פאר רודית שבילדעיה לא היה וודי אלן — וודי אלן.

האירויות והאידיוט. הגיבור, בוריס, משתתף במלחמה נגד נפוליאון, זוכה ב" עיטור-כבוד למרות היותו פחדן מבטן ו" מלידה, אוהב, מתפלסף ומבלבל את שני

עירית ברזילי, ועיד שלושה-עשר שחקנים ושחקניות, שעבדו בשביל האמנות, ולא בשביל הכסף.

לעזרת קבוצת שמנסט באה הסדנא למחזה מקורי, והפיקה את ציפורים בראש. אחרי כך הריק מחטי את ההצגה לבד. הוא גם שחקן בה יחד איתי. ואז החלה לפרוח בינוני האהבה.

מוטי הוא האדם הראשון שהעניק לגיטימציה לכישורן שלי. הוא אמר לי שאני לא רק שחקנית נפלאה, אלא גם ציירת נפלאה. כשראה אותי מציירת אקוורל כל-אחר-יד, אמר לי שאני מציירת כמו מישוה שגמר אקדמיה."

אכזבה מן

התיאטרון האנגלי

אחר נישואיהם החליטו מוטי ו- רבקה אברבון לראות את העולם, הם לקחו תרמיל על השכם, מכרו את מרבית ציוריה של האשה והחלו לחרוש את כל אירופה.

בלונדון התעכבו רק כד' — לדבריהם — להתאכזב קשות מהתיאטרון האנגלי. רבקה המשיכה לצייר לפרנסתם, ומישפחתו של המוסיקאי אלן רוגוב אירגנה עבורה תערוכה, שזכתה בהצלחה.

חודש וחצי התגוררו השניים בפריס ב" בית מהמאה ה-19 שהתפאורה בו לא שונה תה עד היום. רבקה קיבלה מבעלה-הבית ספרים ופוסטרים עתיקים, שבהם היא משתמשת לציוויה ה"מרגישים".

לפני שנה חזרו השניים ארצה, ואז החל מחדש המירוץ המטורף של רבקה אחרי תפקידים.

רבקה: "חנוך לזין, שהוא מחזאי שאני מאוד מעריכה, ראה אותי בציפורים ב" ראש. אחרי ההצגה הוא אמר לי: אפשר להגיד לך משהו? אני חושב שאת שחקנית גדולה!" עדנה שביט, שאיתה עבדתי ב" אוניברסיטה, נתנה לי מיכתב-המלצה ש" חצניק לי מאוחר יותר מילנה.

עבדתי באוניברסיטה עם תלמיד החוג לבימוי, שיחקתי את סולני' בהמשרות. יוסי יורעאלי היה פטרון העבודה, הוא ראה אותי בהצגה, והזמין אותי למבחנים בהבימה.

אבל זה לא היה הדבר היחיד שאותו הפסקתי מעבודתי ההתנדבותית באוניברסיטה. טה. עצם העבודה עם במאים מתחילים נותנת המון, אתה עובר המון, מקבל המון ואחרי כך אתה פוגש אותם על הבמה ה" מיקצועית.

כשבאתי להבימה התרשמתי שהאווירה היא אחרת. המיבחים היו רציניים, ואחרי שנתקבלתי נכנסתי לטראנס של עבודה. קיים היום בתיאטרון מתח של עבודה, אני למשל, עובדת כעת על שלושה תפקידים ב" שלושה מחזות שונים.

קלצ'קין

על כוס תה

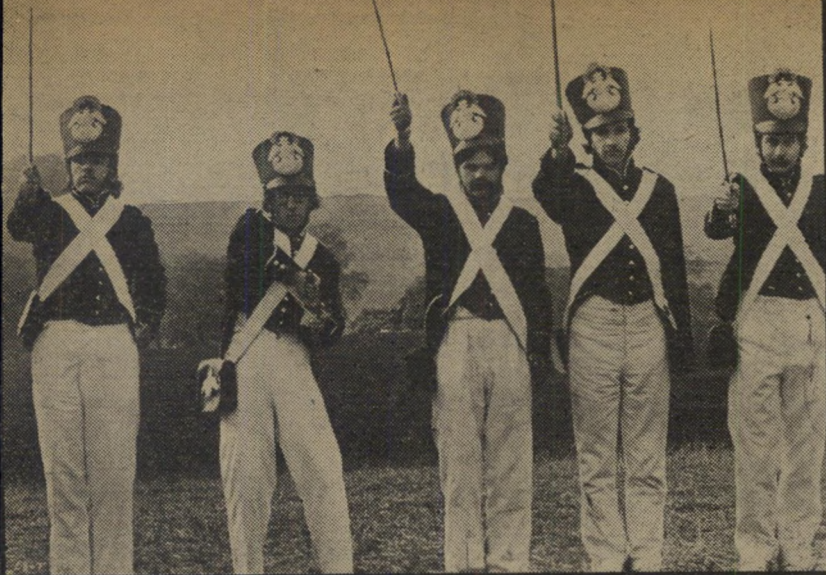
אני עברתי עם ליה קניג, ובחיים שלי לא פגשתי באשה כל-כך נפר לאה. כל הצגה אני הולכת לראות איך שמר ליק סגל משחק. בשבילי הוא ממש בית ספר. את אסי הנגבי אני מעריכה. הוא פרי טגר מצויין. שמעתי סיפורים נוראיים על ותיקי הבימה, וזו היתה ממש הפתעה ב" ביילי להיווכח שהסיפורים כולם מצוצים מ" האצבע.

שחקן כמו רפאל קלצ'קין מדבר איתך על כוסית-ה כאלו היה איתך איתה חמ"ר שים שנה בתיאטרון. אליעזר יונג מעיר הערות, עוזר. אני נפגשת עם אנשים מסוגננות ומאסכולות שונים לגמרי מ" הסיגנונות שלי.

טוב לעבוד עם אנשים מיקצועיים. טוב להתמודד עם במה גדולה. אחרי שכל השנים עבדתי על במות קטנות בתיאטרון אית שוליים.

ובכלל מה שקרה לי הוא מעל ומעבר למה שיכולתי לצפות לו."

אומרת נערת-נובמבר: "אני חושבת ש" פשוט יש לי מזל!"

וודי דן ב"אהבה ומלחמה"
 "היו צריכים להרגני ב"5, ויהרגו אותי רק ב"6"

הצאר גבור ויותר. בוריס, המתפלסף הצעיר, שונא המלחמה, נדחף לחיות על-ידי המישפחה הדורשת גבורה, משתתף באמונים ובקרבנות (מיפנן טכני מרשים של וודי אלן הבמאי) שאינו מבין את טעמם (אתה חושב שיש הבדל בין הצאר ל- נפוליאון? שניהם רמאים, אבל הצאר הוא קצת יותר גבוה"), מסתחרר בלוע של תותח, ומבלי דעת נורה מתוכו על קבוצת גנרלים צרפתיים.

הוא נושא לאשה את-אהובת לבו, קצת כמו פייר בוזחוב שנסא לאשה את נטשה במלחמה ושלוש (שני הגיבורים מרכיבים מישפטים, היה אומר אלן), מנהל איתה

כושלים על ברכיהם באפיסת-כוח מצחיקה. בשיחה של פחות מדקה, שיחת-רכילות בטלה, מוזכרים לפחות עשרה גיבורים של הקלאסיקה הרוסית, מטריוורין (בת השחקן) ועד לסאטיאנה (יבגני אונגין). מנטשה (מילחמה ושלוש) ועד למישקין (הנסיך ב" אידיוט).

נשים אחרי המוות. כל זה, כמובן, מבלי לגרוע מאומה מן ההומור המטורף ברגעים הפחות צפויים. "היו צריכים להורג ציאני להורג ב"5, אבל יש לי מזל. הפרק לים שלי השיג לי חנינה, ויהרגו אותי רק ב"6"

בזיכרונות-הילדות הראשונים שלו, זוכר בוריס את אביו, הקשור כל כך לפיסי-הקרקע שלו, ואז רואים את האב מוציא מכיסו פיסי-קרקע ומכריז: "אדמה זו אינה למכירה. אני מקווה שאוכל לבנות עליה, ביום מן הימים!"

כומר אורתודוקסי משוחח עם בוריס הר צעיר על מהות היקום, ומסביר לו מה זה יהודים. תוך הצגת קריקטורה של יהודון עם קרניים, "לכל היהודים יש קרניים?" שואל בוריס. "לא, רק לרוסים" משיב הכומר. "ליהודים מגרמניה יש פסים כי אלה", והקריקטורה מראה כותנת של מח" נותר-יכת.

לרגעים, כשנדמה שהפילוסופיה עומדת

וודי אלן ואיזבה ג'ורג' פיקו
 "גם אחרי המוות יש בחורות!"

ויכוחים שהופכים את רומן-שלי-עולם ל" בדיחת-עצם, ולבסוף יוצאים יחד. מתוך מניעים הומניטריים, לרצוח את נפוליאון. "סוניה", מנסה בוריס להרגיע את אהר בתו, "רצח פוליטי אינו יעיל, אלימות מובילה לאלימות. מה יהיה אם כולם ינהגו כך? זה יהיה עולם של מרצחים! את יודעת מה יקרה למחר הקרקעות בעולם כזה?"

וכשנימוקים אלה אינם יעילים, והשניים מצליחים להגיע למחיצתו של נפוליאון, אבל בוריס חקטן אינו מסוגל ללחוץ על ההדק, הוא מייד שולף הסבר: "האם אינך מבינה? הריגת נפוליאון היא בעצם הית אבדות- משום שאנו כולנו מהווים חלק באותה אחדות אוניברסלית..." וכן הלאה. אבל נפוליאון נהרג, ובוריס נידון על לא עוול בכפו.

איכות וממות באהבה. וכך מגיע בוריס, כלומר וודי אלן, אל סף הפיתרון של החידה שהעסיקה אותו בסרטו הקודם. אלן, הליצן האינטלקטואלי, המגן קלרניט בתיזמורת-ג'ז, עומד להסביר את פשר המוות ותחייתם: "האדם מורכב מגוף ומנ" פס. הנפש שואפת אל כל האצילי והנשגב, כמו פיטס ופילוסופיה. אבל הגוף הוא היחיד העושה חיים. העיקר לא להיות ממורמר. ואם יסתבר בסופו של דבר שיש אלוהים, אינני חושב שהוא רשע. לכל היותר, אפשר לומר שמלאכתו היא פחות ממושלמת.

אלן וודיאלן קיטון
 "הגוף הוא היחיד שעושה חיים!"

להשתלט עליו, יוצר אלן תפנית פיתאור מית. "מי אתה", הוא שואל את הדמות עם החרמש, בפגישתם הראשונה. "המוות", באה התשובה.

"מה קורה אחרי שאנו מתים?" חוקר אותו בוריס.

"האם קיים גיהנום? האם יש אלוהים?" (השאלה הזאת חוזרת פעמים רבות ב" סרט). "האם יש חיים אחרי המוות?" (זה נשמע רציני, לא? והרשה לי לשאלך את השאלה העיקרית, האם יש שם בחורות?"

הצדדים במלחמה. עד-שהוא מגיע לאותו מצב מבין, שאינו מבין את פשרו כלל.

אבל אם צופים היטב בסרט, רואים בתוך המיסגרת של מלחמה ושלוש את האחים קרמזוב, ואת גרושנקו, הזונה הקדושה מוצאים את שרידי פושקין ואת עיקבות דוסטויבסקי. וכאילו במקרה, מטיל לו המוות בסרט, עם חרמש על הכתף, משוחח עם הגיבור, כמו בחזותם השביעי, של ברגמן. ואילו אריית האבן מאוניית-הקרב פוטיומקין, תחת לקום בהדרגה על רגליהם, מתקוממים נגד אי-הצדק האנושי,